

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-83>

УДК 327.8:336.581.1

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОТОКІВ ПІД ВПЛИВОМ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL INVESTMENT FLOWS UNDER THE INFLUENCE OF THE WAR IN UKRAINE

Гнилянська Леся Йосифівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2924-7165>**Данилишин Василина Степанівна**студентка,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2604-6360>**Gnylianska Lesia, Danylyshyn Vasylyna**
National University «Lviv Polytechnic»

Дослідження присвячене трансформаційним процесам світових інвестиційних потоків під впливом війни РФ проти України. В процесі дослідження виявлено суттєві зміни у глобальній економіці через військове вторгнення, що посилює невизначеність на фінансових ринках та призвело до масового виходу транснаціональних корпорацій з російського ринку. Проаналізовано дослідження у сфері міжнародних фінансів, зокрема праці вітчизняних та зарубіжних науковців, які розглядали наслідки воєнних дій та санкційні обмеження для глобальних інвестицій. Представлено динаміку світових ПІІ за період останніх десятиліть, що засвідчує залежність інвестицій від глобальних шоків. Здійснено регіональний аналіз, який показав різку чутливість Європи до війни в Україні та переорієнтацію капіталу у відносно безпечніші ринки. Розглянуто структуру інвестиційних потоків, яка демонструє збільшення кількості проєктів Greenfield при зменшенні їхньої вартості, скорочення обсягів трансграничних злиттів і поглинань та падіння міжнародного проектного фінансування. Воєнні дії РФ не лише підірвали інвестиційний клімат у країнах, наближених до зони конфлікту, а й спричинили глобальну перебудову міжнародних інвестиційних відносин.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, санкції, війна, транснаціональні корпорації, інвестиційний клімат, капітал.

The article examines the transformation processes of global investment flows under the influence of Russia's war against Ukraine. It finds that the military invasion has caused significant changes in the global economy, increased uncertainty in financial markets, and led to a mass exodus of transnational corporations from the Russian market. An analysis of recent studies in the field of international finance has been carried out, in particular the works of domestic and foreign scientists who examined the consequences of military actions and sanctions restrictions on global investments. It has been determined that the war, which has exacerbated the rise in food and energy prices, has led to increased macroeconomic instability and a decline in investor confidence. The dynamics of global FDI over the last decade are presented, demonstrating the dependence of investment on global shocks. A regional analysis was conducted, which showed Europe's acute sensitivity to the war in Ukraine and the reorientation of capital towards relatively safer markets. The structure of investment flows was examined, demonstrating an increase in the number of Greenfield projects with a decrease in their value, a reduction in the volume of cross-border mergers and acquisitions, and a decline in international project financing. It was found that the US, China, and Asian financial centers remain the leaders as the main recipients and senders of capital, which emphasizes the shift of investment activity towards politically stable jurisdictions. The author proposes a block diagram that reflects the key channels of influence of the war in Ukraine on global investment flows. It is proven that the war acts as a catalyst for the regional reorientation of investment centers, increases risks for investors, and shapes new priorities in the global distribution of capital. In conclusion, it is noted that the RF's military actions have not only undermined the investment climate in countries close to the conflict zone, but have also caused a global restructuring of international investment relations.

Keywords: foreign direct investment, sanctions, war, transnational corporations, investment climate, capital.

Постановка проблеми. Військове вторгнення РФ в Україну спричинило значні зміни як в світовій економіці, так і в інвестиційних потоках та призвело до значних змін на світовому інвестиційному ринку. Вихід компаній з російського ринку, невизначеність на фінансових ринках, ріст цін на енергоносії та продовольство призвели до зменшення обсягів інвестицій та зміни інвестиційних напрямків, що власне створило певний дисбаланс у світовій економіці. Світові інвестиційні компанії масово зупиняли фінансування діючих проєктів, особливо в регіонах, які територіально близькі до зони військових дій, що власне спричинило певний «застій», який вплинув і на темпи росту світової економіки. Саме тому більш детальне дослідження впливу війни в Україні на світові інвестиційні потоки є актуальною темою для більш глибокого аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питання впливу війни на інвестиційні потоки проводили чимало науковців. Зокрема, Шубалий О. зробив акцент на дослідженні поведінкових особливостей європейських інвесторів у період війни в Україні [1], Тимоць М., Стахів Г. у своїй праці показали аналіз фінансових механізмів та висвітлили проблеми залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану [2], Холл Г. Дж., Сарджент Т. Дж. представили дослідження впливу війни на фінансово-монетарну політику держави [4], а також Калдара Д., МакГенрі М., Яков'єлло М., Шотт І., котрі виокремили вплив війни в Україні на приплив глобальних інвестицій [5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри велику кількість досліджень у сфері впливу воєнних дій на світову економіку, зокрема інвестиційні потоки, деякі аспекти цієї проблеми залишаються відкритими та недостатньо вивченими. Відкритим питанням залишається схема впливу війни в Україні на світові інвестиційні потоки, яка відображає зміну інвестиційних центрів та напрямків інвестування.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є дослідити поточний вплив війни в Україні на світові інвестиційні потоки та сформулювати блок-схему, яка відображає тенденції глобального інвестиційного ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Війна в Україні змінила глобальний ландшафт прямих іноземних інвестицій (ПІІ), посиливши вразливість міжнародних фінансових і торговельних мереж [1-2]. Хоча

до початку війни РФ і Україна не були основними глобальними центрами, адже станом на 2020 р. на РФ припадало близько 1 % світового обсягу ПІІ, а на Україну лише 0,1 % [3] початок війни та подальші санкції спричинили непропорційні наслідки для глобальних інвестиційних потоків.

Санкції, введені США, ЄС та країнами-союзниками – від заморожування активів та обмежень банківських операцій до заборони імпорту енергоносіїв підірвали інтеграцію РФ в глобальні мережі прямих іноземних інвестицій, що змусило світові ТНК, багато з яких були основними інвесторами у виробничий та енергетичний сектори РФ, покинути країну та призвело до масштабного виведення капіталу та невизначеності для економік приймаючих країн [4]. Окрім безпосереднього впливу на країни, які найбільше залежать від російського капіталу, війна посилила глобальну макроекономічну нестабільність через зростання цін на енергоносії та продовольчі товари, що в підсумку зменшило довіру інвесторів та стримало нові потоки інвестицій [5].

Отож, пропонується представити вплив війни в Україні та інвестиційні потоки та дослідити динаміку ПІІ за останні кілька років (рис. 1).

Можна побачити, що глобальні ПІІ були нестабільними і безпосередньо залежали від економічних викликів, які впливали на їх обсяг. Після незначного зниження у 2014 році, у 2015 році відбулося значне збільшення інвестицій (+50,65%), але в наступні роки (2016-2018) спостерігалось поступове зниження обсягів інвестицій, аж до їх збільшення у 2019 році. Пандемія COVID-19 у 2020 році мала не менш значний вплив на динаміку глобальних інвестицій, спричинивши їх падіння на 47,64%. Починаючи з 2022 року, на динаміку ПІІ значною мірою вплинула війна в Україні, що призвело до зниження інвестицій на 17,1%. У 2023–2024 роках обсяги ПІІ дещо стабілізувалися з помірним зростанням, але все ще не досягли довоєнного рівня. Війна негативно впливає на інвестиційний клімат не тільки в країнах, що беруть участь у військових діях, але й в інших країнах, які мають з ними міжнародні зв'язки, оскільки вона збільшує ризики для інвесторів і знижує впевненість у стабільності.

Наступним пропонується представити загальні тенденції інвестиційних потоків у регіонах світу (рис. 2).

Як бачимо, війна в Україні суттєво вплинула на глобальні інвестиційні потоки. Найбільше падіння ПІІ зафіксовано в розвинених

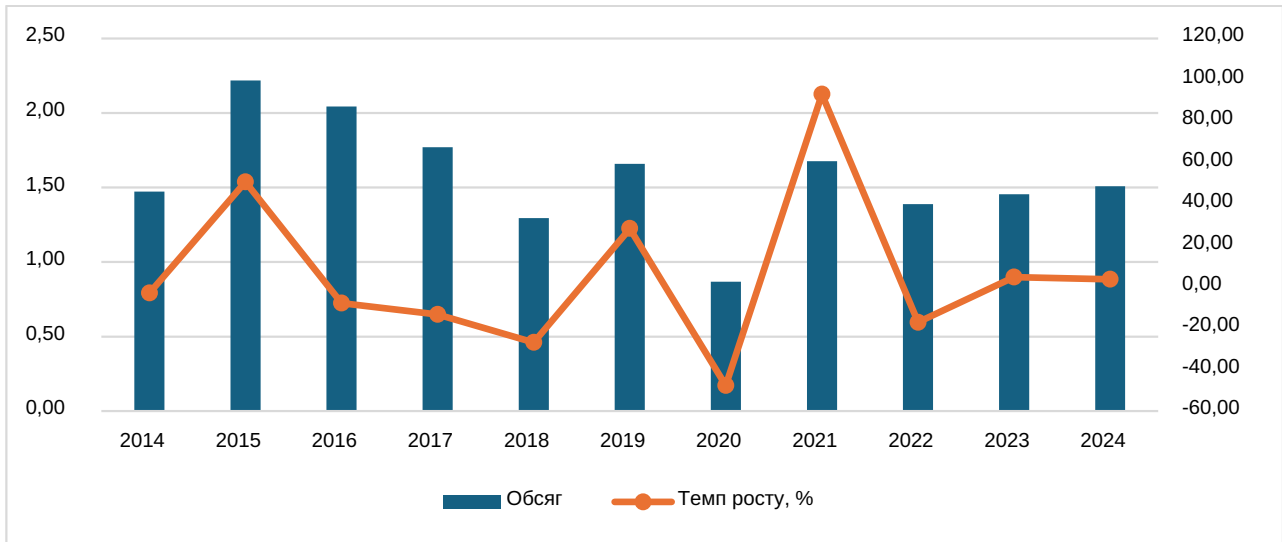

Рис. 1. Динаміка світових ПІІ у 2014–2024 рр., трлн дол. США
Джерело: сформовано авторами за [6]

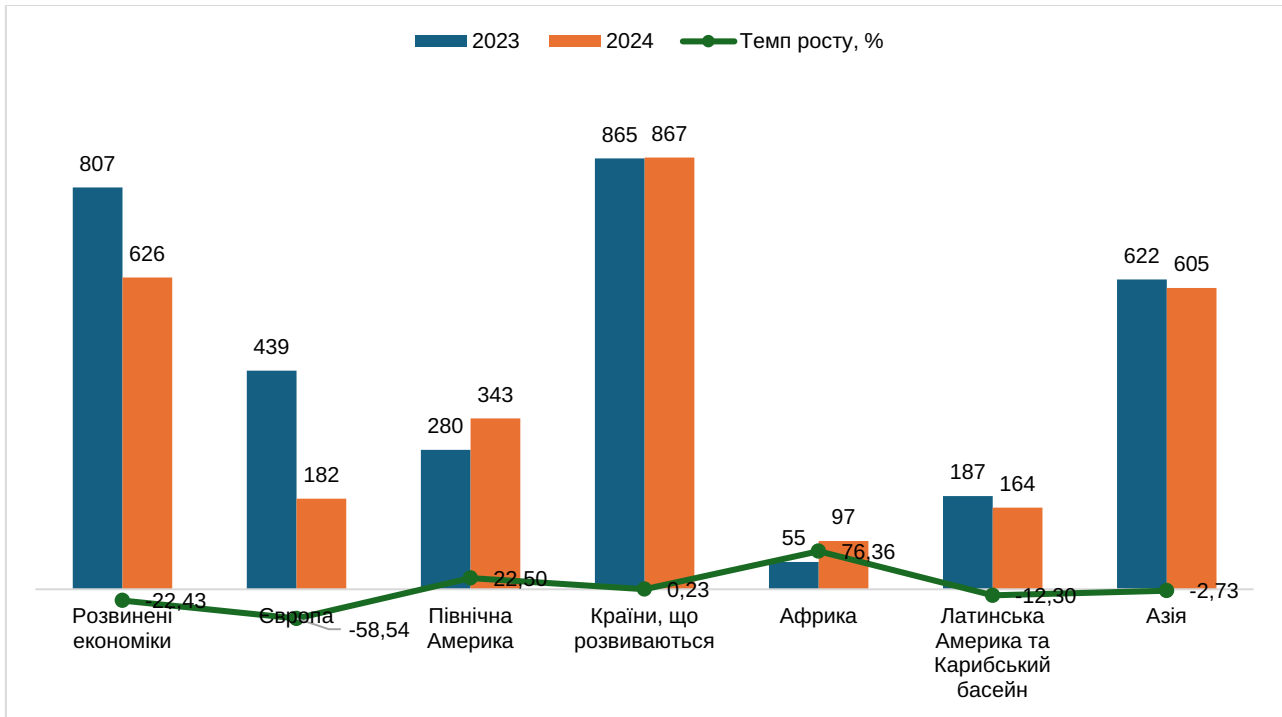

Рис. 2. Динаміка ПІІ за регіонами у 2023–2024 рр., млрд дол. США
Джерело: сформовано авторами за [6]

країнах (–22,4%), зокрема в Європі (–58,5%), що демонструє високу чутливість регіону до військового конфлікту та пов’язаної з ним економічної невизначеності. Натомість Північна Америка показала зростання (+22,5%), що відображає переорієнтацію капіталу на безпечніші ринки. У країнах, що розвиваються, загальний рівень ПІІ залишився стабільним

(+0,23%). Водночас Африка відзначилася різким зростанням (+76,4%) завдяки новим інвестиціям у відновлювану енергетику та сировинні проекти, тоді як Латинська Америка (–12,3%) та Азія (–2,7%) зазнали скорочення. Таким чином, війна в Україні стала каталізатором перерозподілу світових інвестиційних потоків, спричинивши відтік капіталу з

ризикових регіонів Європи та частини країн, що розвиваються та посилює концентрацію інвестицій у відносно стабільні економіки..

На рисунку 3 показано основні країни, куди були спрямовані прямі іноземні інвестиції, а на рисунку 4 – основні країни-інвестори.

Найбільші обсяги ПІІ за країною призначення були зосереджені в США (279 млрд доларів), що робить її світовим інвестиційним центром. Далі йдуть азіатські фінансові центри Сінгапур (143 млрд доларів) і Гонконг (126 млрд доларів), що свідчить про інтерес інвесторів до інноваційних технологій. Китай (116 млрд доларів) і Люксембург (106 млрд доларів) також займають значні позиції в глобальних інвестиційних потоках. Серед країн, що розвиваються, виділяються Бразилія (59 млрд доларів) та Єгипет (47 млрд доларів), що свідчить про зростання інтересу інвесторів до Латинської Америки та Північної Африки відповідно. Таким чином, слід зазначити, що концентрація ПІІ у 2024 році свідчить про інтерес інвесторів до економічно та політично стабільних країн.

Можна побачити, що США є найбільшим світовим інвестором, інвестувавши 266 млрд доларів у 2024 році, за ними йдуть Японія (204 млрд доларів) і Китай

(163 млрд доларів), що свідчить про активну участь цих країн у глобальних інвестиціях. Водночас до десятки лідерів також входять юрисдикції з ознаками офшорного та пільгового оподаткування, такі як Люксембург (109 млрд доларів), Гонконг (87 млрд доларів), Сінгапур (55 млрд доларів) і Нідерланди (55 млрд доларів), що свідчить про те, що значна частина інвестицій структурується через фінансові центри, які надають податкові пільги ТНК. Не менш значного впливу мала війна і на зміну динаміки кількості глобальних інвестиційних проектів (рис. 5) та обсяги їх фінансування (рис. 6), які пропонується більш детально розглянути.

Так, аналізуючи даний рисунок, можна побачити, що у 2024 році кількість інвестиційних проектів Greenfield зросла до 19 356, але їх загальна вартість зменшилася на 5%, незважаючи на історично високий обсяг оголошених інвестицій. Крос-бордерні злиття та поглинання зросли на 14% (7352 угоди), але залишаються нижче середнього показника за останнє десятиліття через регіоналізацію ринку та посилення регуляторного тиску. Водночас міжнародне проектне фінансування зменшилося на 26% до 1988 угод у 2024 році, що було спричинене війною в Україні, яка

Рис. 3. Притік ПІІ за країнами призначення станом на 2024 рік, млрд дол. США

Джерело: сформовано авторами за [6; 7]

Рис. 4. Відтік ПІІ за країною-відправником інвестицій станом на 2024 рік, млрд дол. США

Джерело: сформовано авторами за [6; 7]

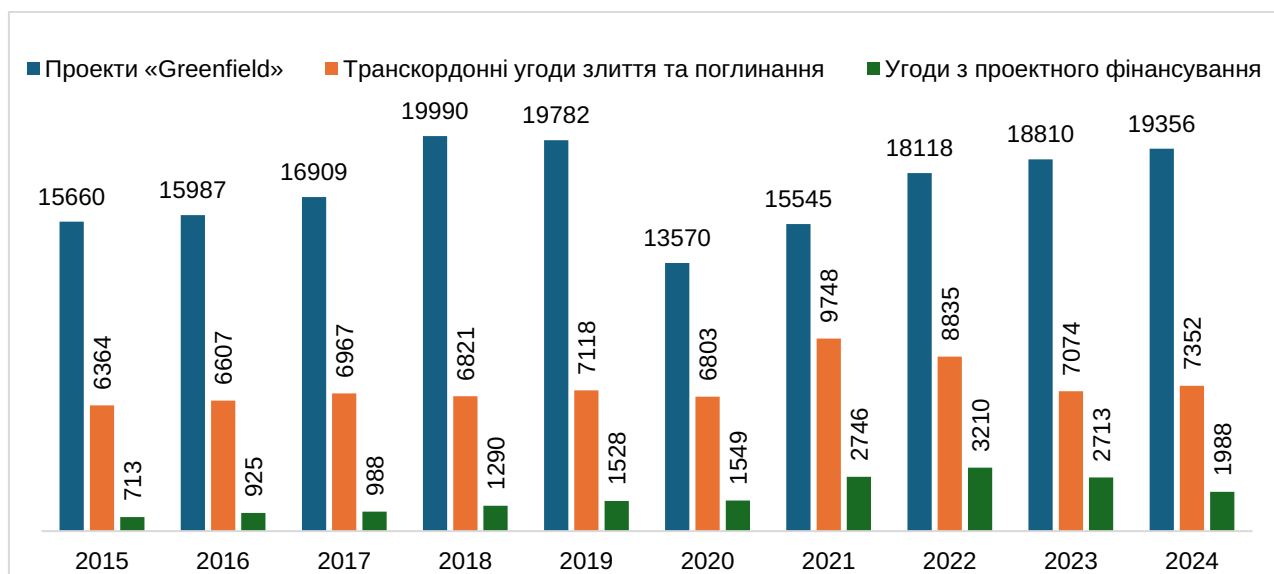

Рис. 5. Динаміка кількості інвестиційних проектів за типами на період 2015–2024 рр.

Джерело: сформовано авторами за [6; 7]

негативно вплинула на інфраструктурні проекти в найменш розвинених країнах. Аналіз рис. 6 показує, що вартість проектів Greenfield зросла з 767 млрд доларів у 2015 році до 1338 млрд доларів у 2024 році, що відповідає загальній тенденції до збільшення кількості нових проектів. Що стосується транскордонних злиттів і поглинань, то після високих обсягів у 2016 році (887 млрд доларів) вони демонструють тенденцію до зниження в наступні роки, що особливо помітно в 2023 році (387 млрд доларів), підтверджуючи глобальну

тенденцію до зниження активності злиттів і поглинань через нестабільну політичну ситуацію в світі, викликану війною.

Отож, слід відзначити, що війна в Україні стала каталізатором перерозподілу світових інвестиційних потоків з країн Європи до країн із більшою політичною стабільністю та територіальною розмежованістю від зони військових дій. Саме тому для кращого розуміння цих процесів доцільно розглянути схему, що відображає ключові канали впливу війни на глобальні інвестиційні потоки (рис. 7).

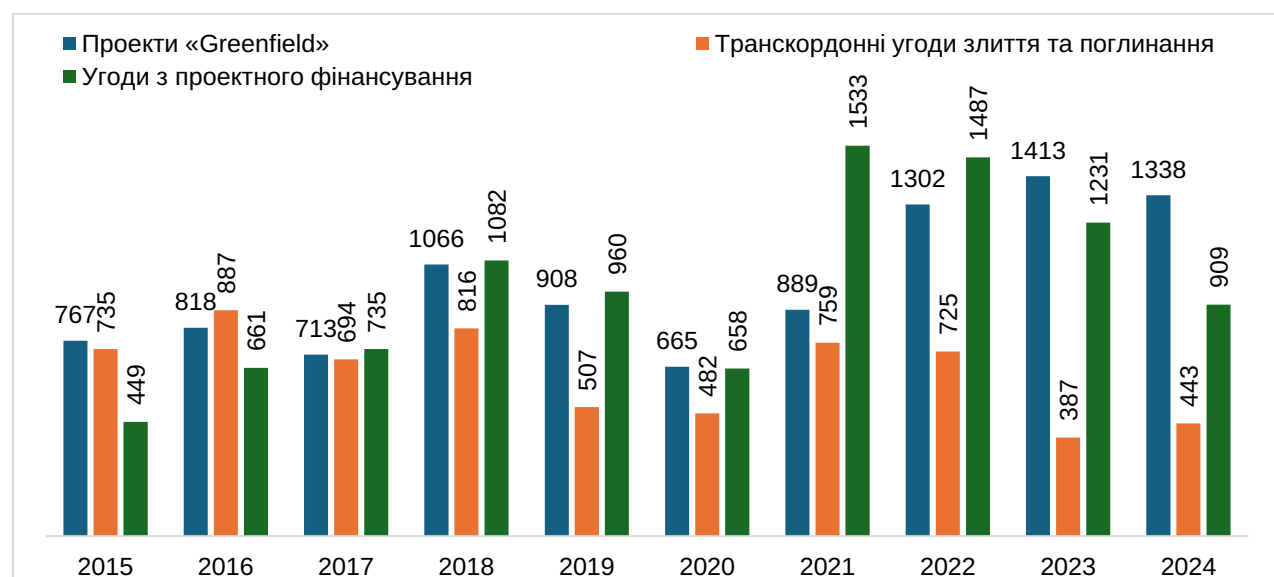

Рис. 6. Динаміка вартості інвестиційних проектів за типами на період 2015–2024 рр., млрд дол. США

Джерело: сформовано авторами за [6; 7]

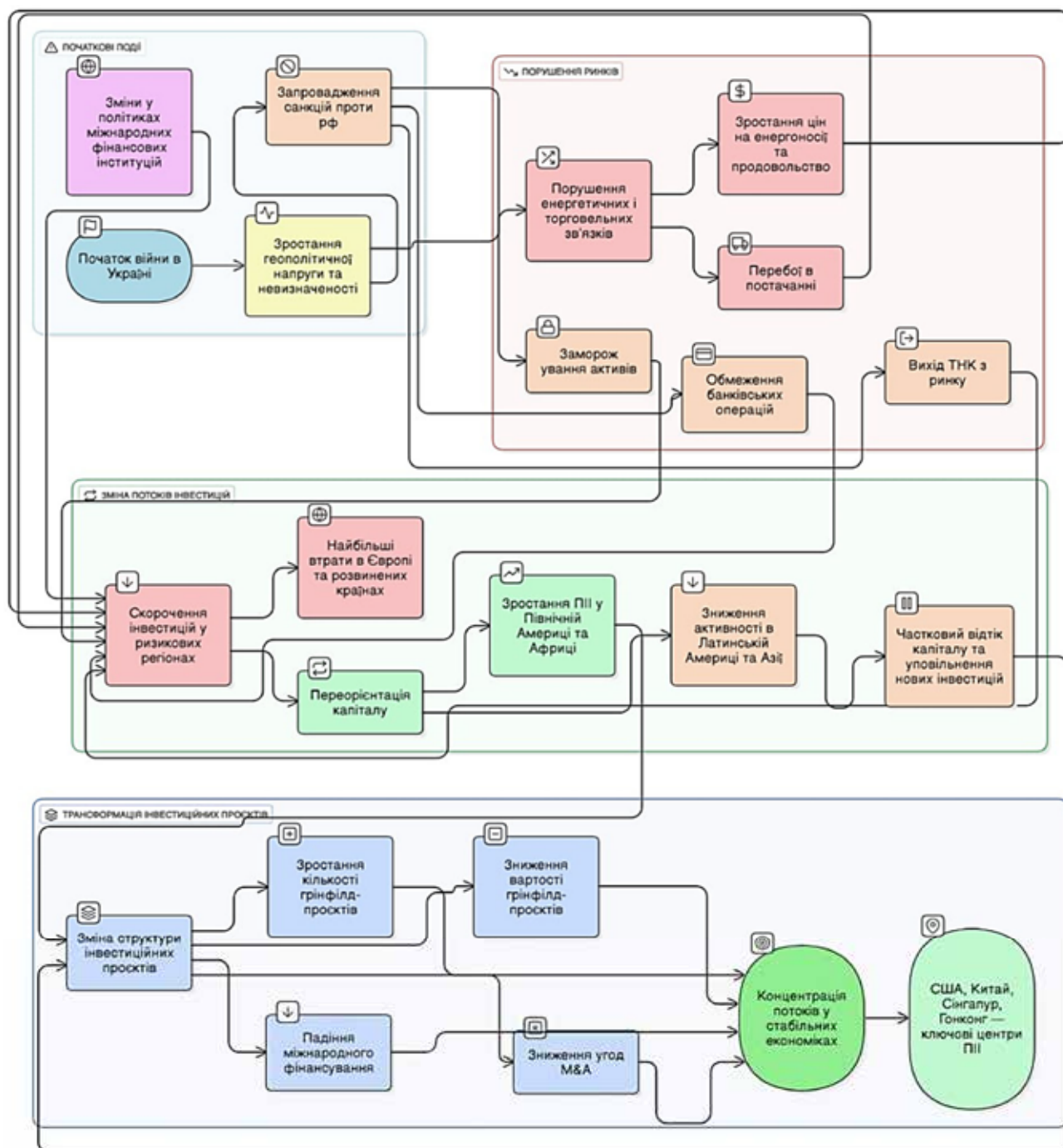

Рис. 7. Модель впливу війни в Україні на світові інвестиційні потоки

Джерело: сформовано авторами

Аналізуючи наведену схему, видно, що війна в Україні різко загострила геополітичну ситуацію та призвела до масштабних санкцій проти РФ, що підірвало її інтеграцію у світові фінансові мережі та змусило ТНК масово виходити з ринку. Вихід ТНК, нестабільність та посилення санкційного тиску спричинили порушення енергетичних і торговельних зв'язків, зростання цін на енергоносії та

продовольство та падіння довіри інвесторів. У результаті відбулась регіональна переорієнтація інвестиційних центрів зі зменшенням частки Європи та посиленням ролі Північної Америки та Африки. Війна мала вплив і на зміну структура інвестицій, яка відображає збільшення кількості проєктів Greenfield, проте зменшення їхньої вартості, що вказує на зменшення обсягів інвестування та дивер-

сифікацію інвестиційного портфеля через ризики.

Отож, війна в Україні спричинила посилення концентрації капіталу у стабільних та політично захищених економіках – США, Китаї та фінансових центрах Азії, що підтверджує той факт, що інвестиційні потоки надзвичайно чутливі до різких політичних та економічних змін та є певного роду індикатором економічної ситуації в глобальному масштабі.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що війна в Україні суттєво трансформувала світові інвестиційні потоки, що призвело до відтоку капіталу з країн Європи та його переорієнтації на без-

печніші ринки Північної Америки та Африки. Зміни торкнулися і структури глобальних інвестиційних потоків, адже незважаючи на зростання кількості проєктів, їхня вартість суттєво знизилась, що особливо гостро відобразилось на інфраструктурних та проєктах Greenfield. Отож, військові дії рф не лише підірвала інвестиційний клімат у регіонах, безпосередньо наближених до зони конфлікту, а й спричинила глобальну перебудову напрямів руху капіталу. Світові інвестиційні потоки змінили свою концентрацію у стабільних країнах, таких як США та Китай, що власне підкреслює тенденцію до посилення обережності інвесторів, особливо в нестабільних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шубалий О. Аналіз поведінки європейських інвесторів під час війни в Україні. *Економічний форум*. 2023. № 4.
2. Тимоць М., Стахів Г. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-70> (дата звернення 22.09.2025)
3. The World Bank. The impact of the war in Ukraine on global trade and investment. 2023. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099750104252216595/pdf/IDU0008eed66007300452c0beb208e8903183c39.pdf> (дата звернення 22.09.2025)
4. Hall G. J. and T. J. Sargent. Three World Wars: Fiscal–Monetary Consequences. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2022. 119.
5. Caldara, D., McHenry, M., Iacoviello, M., & Schott, I. The Effects of the War on Ukraine on Global Corporate Investment. 2025. URL: https://www.matteoiacoviello.com/research_files/UKRAINE_PAPER.pdf (дата звернення 22.09.2025)
6. UNCTAD. Investment statistics and trends. United Nations Conference on Trade and Development. 2024. URL: <https://unctad.org/topic/investment/investment-statistics-and-trends> (дата звернення 23.09.2025)
7. UNCTAD. (2025). World investment report 2025: International investment in the digital economy. 2025. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2025_en.pdf (дата звернення 23.09.2025)

REFERENCES:

1. Shubalyi O. (2023) Analiz povedinky yevropeyskykh investoriv pid chas viiny v Ukraini [Analysis of the behavior of European investors during the war in Ukraine]. *Ekonomichnyi forum – Economic Forum*, no. 4. (in Ukrainian)
2. Tymots M., Stakhiv H. (2023) Finansovi aspekty zaluchennia inozemnykh investysii v umovakh voiennoho stanu [Financial aspects of attracting foreign investment under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-70> (accessed September 22, 2025) (in Ukrainian)
3. The World Bank (2023) The impact of the war in Ukraine on global trade and investment. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099750104252216595/pdf/IDU0008eed66007300452c0beb208e8903183c39.pdf> (accessed September 22, 2025)
4. Hall G. J., Sargent T. J. (2022) Three World Wars: Fiscal–Monetary Consequences. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, vol. 119.
5. Caldara D., McHenry M., Iacoviello M., Schott I. (2025) The Effects of the War on Ukraine on Global Corporate Investment. Available at: https://www.matteoiacoviello.com/research_files/UKRAINE_PAPER.pdf (accessed September 22, 2025)
6. UNCTAD (2024) Investment statistics and trends. United Nations Conference on Trade and Development. Available at: <https://unctad.org/topic/investment/investment-statistics-and-trends> (accessed September 23, 2025)
7. UNCTAD (2025) World investment report 2025: International investment in the digital economy. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2025_en.pdf (accessed September 23, 2025)